

פרשת בלק התשפ"ב

1. במדבר (פרשת בלק) פרק כג

(א) ויאמר בלעם אל-בלק בנה-לי בזה שבועה מזבחת והכן לי בזה שבועה פרים ושבועה אילים: (ב) ויעש בלק פאשר דבר בלעם ויעל בלק ובלעם פר ואיל במזבח: (ג) ויאמר בלעם לבלק התניצב על-עלתה ואלכה אולי יקרה ה' לקראתי ודבר מה-יראני והגדתי לך וילך שפי: (ד) ויקר אלהים אל-בלעם ויאמר אליו את-שבועת המזבחת ערכתי ואעל פר ואיל במזבח: (ה) וישם ה' דבר בפני בלעם ויאמר שוב אל-בלק וכה תדבר: (ו) וישב אליו והנה נצב על-עלתו הוא וכל-שגרי מואב: (ז) וישא משלו ויאמר מן-ארם ינחני בלק מלך-מואב מהררי-קדם לכה ארה-לי יעקב ולכה זעמה ישראל: (ח) מה אקב לא קבה אל ומה אזעם לא זעם ה': (ט) פיי-מראש צרים אראנו ומגבעות אשורנו הן-עם לבדד ישפן ובגנים לא יתחשב: (י) מי מנה עפר יעקב ומספר את-רבע ישראל תמת נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמהו: (יא) ויאמר בלק אל-בלעם מה עשית לי לקב איביל לקחתיך והנה ברכת ברך: (יב) ויען ויאמר הלא את אשר ישים ה' בפני אתו אשמך לדבר: (יג) ויאמר אליו בלק לכה-נא אתי אל-מקום אחר אשר תראנו משם אפס קצהו תראה וכלו לא תראה וקבנולי משם: (יד) ויקחהו שגה צפים אל-ראש הפסגה ויבן שבועה מזבחת ויעל פר ואיל במזבח: (טו) ויאמר אל-בלק התניצב פה על-עלתה ואנכי אקרה פה: (טז) ויקר ה' אל-בלעם וישם דבר בפניו ויאמר שוב אל-בלק וכה תדבר: (יז) ויבא אליו והגו נצב על-עלתו ושגרי מואב אתו ויאמר לו בלק מה-דבר ה': (יח) וישא משלו ויאמר קום בלק ושמע האזינה עזי בנו צפר: (יט) לא איש אל יכתוב וכו' אדם ויתנחם ההוא אמר ולא יעשה ודבר ולא יקימנה: (כ) הנה ברך לקחתי וברך ולא אשיבנה: (כא) לא-הביט אנון בייעקב ולא-ראה עמל בישראל ה' אלהיו עמו ותרועת מלך בו: (כב) אל מוציאם ממצרים פתועפת ראם לו: (כג) פי לא-נחשל בייעקב ולא-קסם בישראל פעת יאמר ליעקב ולישראל אל מה-פעל אל: (כד) הן-עם כלביא יקום וכארי יתנשא לא ישכב עד-יאכל טרף ודם-חללים ישמה: (כה) ויאמר בלק אל-בלעם גם-קב לא תקבנו גם-ברך לא תברכנו: (כו) ויען בלעם ויאמר אל-בלק הלא דברתי אליך לאמר פל אשר-ידבר ה' אתו אעשה: (כז) ויאמר בלק אל-בלעם לכה-נא אקחך אל-מקום אחר אולי יישר בעיני האלהים וקבתו לי משם: (כח) ויקח בלק את-בלעם ראש הפעור הנשקף על-פני הישימן: (כט) ויאמר בלעם אל-בלק בנה-לי בזה שבועה מזבחת והכן לי בזה שבועה פרים ושבועה אילים: (ל) ויעש בלק פאשר אמר בלעם ויעל פר ואיל במזבח:

2. רש"י במדבר (פרשת בלק) פרק כג פסוק ח

לא זעם ה' - אני אין פחי אלא שאני יודע לכונן השעה שהקב"ה כועס בה, והוא לא כעס כל הימים הללו שבאתי אליה, וזהו שנאמר (מכ"ה) "עמי זכר נא מה יעץ" "ומה ענה אתו בלעם." "למען דעת צדקות ה'":

3. במדבר (פרשת בלק) פרק כב פסוק ב - לח

(ב) וירא בלק בן-צפור את כל-אשר-עשה ישראל לאמרי: (ג) ויגר מואב מפני העם מאד פי רב-הוא ויקח מואב מפני בני ישראל: (ד) ויאמר מואב אל-זקני מדו עתה ילחכו הקהל את-כל-סביבתינו פלחך השור את גרן השדה ובלק בן-צפור מלך למואב בעת ההוא: (ה) וישלח מלאכים אל-בלעם בן-בער פתורה אשר על-הנהר ארץ בני-עמו לקרא-לו לאמר הנה עם יצא ממצרים הנה כסה את-עין הארץ והוא ישוב ממלי: (ו) ועתה לכה-נא ארה-לי את-העם הזה פי עצום הוא ממני אולי אוכל נפה-בו ואגרשנו מן-הארץ פי ידעתי את אשר-תברך מברך ואשר תאר יואר: (ז) וילכו זקני מואב וזקני מדו וקסמים בגדם ויבאו אל-בלעם וידברו אליו דברי בלק: (ח) ויאמר אליהם לינו פה הלילה והשבת אתכם דבר פאשר ידבר ה' אלי וישבו שרי- מואב עם-בלעם: (ט) ויבא אלהים אל-בלעם ויאמר מי האנשים

הָאֱלֹהִים עֲמָדָה: (י) וַיֹּאמֶר בְּלַעַם אֶל־הָאֱלֹהִים בְּלֶקְ בְּוַצֵּפֶר מְלֶךְ מוֹאָב שְׁלַח אֵלַי: (יא) הֲנֵה הָעַם הַיֵּצֵא מִמִּצְרָיִם וַיִּכַּס אֶת־עֵינָיו הָאֲרֶץ עֲתָה לָּכֶה קְבֹה־לִי אֲתוּ אוֹלֵי אוֹכַל לְהִלָּחֵם בּוֹ וְגַרְשָׁתִיו: (יב) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־בְּלַעַם לֹא תִלְךָ עִמָּהֶם לֹא תֵאָר אֶת־הָעַם כִּי כְרוּף הוּא: (יג) וַיִּקָּם בְּלַעַם בַּבֶּקֶר וַיֹּאמֶר אֶל־שָׂרֵי בְלֶק לָכוּ אֶל־אַרְצְכֶם כִּי מֵאֵן ה' לְתַתִּי לְהִלָּךְ עִמָּכֶם: (יד) וַיִּקְוֹמוּ שָׂרֵי מוֹאָב וַיָּבֹאוּ אֶל־בְּלֶק וַיֹּאמְרוּ מֵאֵן בְּלַעַם הִלָּךְ עִמָּנוּ: (טו) וַיִּסָּף עוֹד בְּלֶק שְׁלַח שָׂרִים רַבִּים וְנִכְבְּדִים מֵאֵלֶּה: (טז) וַיָּבֹאוּ אֶל־בְּלַעַם וַיֹּאמְרוּ לוֹ כֹּה אָמַר בְּלֶק בְּוַצֵּפֶר אֶל־גֵּא תִמְנַע מִהִלָּךְ אֵלַי: (יז) כִּי־כַבֵּד אֶכְבְּדֶךָ מֵאֵד וְכָל אֲשֶׁר־תֹּאמַר אֵלַי אֲעֲשֶׂה וְלִכְה־נָא קְבֹה־לִי אֵת הָעַם הַזֶּה: (יח) וַיַּעַן בְּלַעַם וַיֹּאמֶר אֶל־עַבְדֵי בְלֶק אִם־יִתְּנוּ־לִי בְלֶק מְלֵא בֵיתוֹ כֶּסֶף וְזָהָב לֹא אוֹכַל לַעֲבֹר אֶת־פִּי ה' אֱלֹהֵי לַעֲשׂוֹת קִטְנָה אוֹ גְדוֹלָה: (יט) וְעַתָּה שָׁבוּ נָא בְּנֵה גַם־אַתֶּם הַגְּלִילָה וְאֲדַעֲהָ מִה־יִּסָּף ה' דְּבַר עַמִּי: (כ) וַיָּבֹאוּ אֱלֹהִים אֶל־בְּלַעַם לִיְלֹה וַיֹּאמֶר לוֹ אִם־לִקְרָא לָךְ בָּאוּ הָאֲנָשִׁים קוּם לָךְ אַתֶּם וְאִךְ אֶת־הַדְּבָר אֲשֶׁר־אָדְבַר אֵלַיךְ אֲתוּ תַעֲשֶׂה: (כא) וַיִּקָּם בְּלַעַם בַּבֶּקֶר וַיִּתְכַּשׁ אֶת־אַתְנֹו וַיִּלְךָ עִם־שָׂרֵי מוֹאָב: (כב) וַיִּתְרַאֲף אֱלֹהִים כִּי־הוֹלֵךְ הוּא וַיִּתְנַצֵּב מִלֶּאֶף ה' בַּדֶּרֶךְ לִשְׁטוֹן לוֹ וְהוּא רֹכֵב עַל־אַתְנֹו וְשָׂגֵי נַעֲרָיו עִמּוֹ: (כג) וַתֵּרָא הָאֲתוֹן אֶת־מִלְאָךְ ה' נֶצֶב בַּדֶּרֶךְ וְסַרְבּוֹ שְׁלוֹפָה בְּיָדוֹ וַתֵּט הָאֲתוֹן מִן־הַדֶּרֶךְ וַתִּלְךָ בַּשָּׂדֶה וַיִּךְ בְּלַעַם אֶת־הָאֲתוֹן לְהַטִּיחַ הַדֶּרֶךְ: (כד) וַיַּעֲמֵד מִלֶּאֶף ה' בְּמִשְׁעוֹל הַכֹּהֲנִים גָּדַר מִזֶּה וְגָדַר מִזֶּה: (כה) וַתֵּרָא הָאֲתוֹן אֶת־מִלְאָךְ ה' וַתִּלְחָץ אֶל־הַקִּיר וַתִּלְחָץ אֶת־רַגְלֵ בְלַעַם אֶל־הַקִּיר וַיִּסָּף לְהַפְתִּיחַ: (כו) וַיִּוֹסֶף מִלֶּאֶף־ה' עֲבֹור וַיַּעֲמֵד בְּמַקוֹם צָר אֲשֶׁר אֵין־דֶּרֶךְ לְנִשְׁוֹת יָמִינוּ וּשְׂמֹאלוֹ: (כז) וַתֵּרָא הָאֲתוֹן אֶת־מִלְאָךְ ה' וַתַּרְבֵּץ תַּחַת בְּלַעַם וַיִּתְרַאֲף בְּלַעַם וַיִּכֹּף אֶת־הָאֲתוֹן בַּמַּקַּל: (כח) וַיִּפְתַּח ה' אֶת־פִּי הָאֲתוֹן וַתֹּאמֶר לְבַלַעַם מִה־עַשִׂיתִי לָךְ כִּי הִפִּיתִנִי זֶה שְׁלֹשׁ רַגְלִים: (כט) וַיֹּאמֶר בְּלַעַם לְאֲתוֹן כִּי הִתְעַלְלַת בִּי לוֹ יִשְׁתַּרְבֵּ בְּיָדֵי כִּי עַתָּה הִרְגַתִּיךְ: (ל) וַתֹּאמֶר הָאֲתוֹן אֶל־בְּלַעַם הֲלוֹא אֲנֹכִי אֲתַנְּךָ אֲשֶׁר־רִכַבְתָּ עָלַי מֵעוֹדֶךָ עַד־הַיּוֹם הַזֶּה הִסָּכַן הִסָּכַנְתִּי לַעֲשׂוֹת לָךְ כֹּה וַיֹּאמֶר לֹא: (לא) וַיִּגַּל ה' אֶת־עֵינָיו בְּלַעַם וַיֵּרָא אֶת־מִלְאָךְ ה' נֶצֶב בַּדֶּרֶךְ וְסַרְבּוֹ שְׁלֹפָה בְּיָדוֹ וַיִּקַּד וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לְאַפְּיוֹ: (לב) וַיֹּאמֶר אֵלַי מִלְאָךְ ה' עַל־מָה הִפִּיתָ אֶת־אַתְנֶךָ זֶה שְׁלוֹשׁ רַגְלִים הֲנֵה אֲנֹכִי יֵצְאֵתִי לִשְׁטוֹן כִּי־יִרְט הַדֶּרֶךְ לְנַגְדִי: (לג) וַתֵּרָאֲנִי הָאֲתוֹן וַתֵּט לִפְנֵי זֶה שְׁלֹשׁ רַגְלִים אוֹלֵי נְטִיתָה מִפְּנֵי כִּי עַתָּה גַם־אַתְכֶּה הִרְגַתִּי וְאוֹתָה הַחַיִּיתִי: (לד) וַיֹּאמֶר בְּלַעַם אֶל־מִלְאָךְ ה' חַטָּאתִי כִּי לֹא יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה נֶצֶב לִקְרַאתִי בַּדֶּרֶךְ וְעַתָּה אִם־רַע בַּעֲיֵנֶיךָ אֲשׁוּבָה לִי: (לה) וַיֹּאמֶר מִלְאָךְ ה' אֶל־בְּלַעַם לָךְ עִם־הָאֲנָשִׁים וְאַפְסֵ אֶת־הַדְּבָר אֲשֶׁר־אָדְבַר אֵלַיךְ אֲתוּ תִדְבֹר וַיִּלְךָ בְּלַעַם עִם־שָׂרֵי בְלֶק: (לו) וַיִּשְׁמַע בְּלֶק כִּי גָא בְּלַעַם וַיֵּצֵא לִקְרַאתוֹ אֶל־עֵיר מוֹאָב אֲשֶׁר עַל־גְּבוּל אֲרָנוֹן אֲשֶׁר בַּקָּצֶה הַגְּבוּל: (לז) וַיֹּאמֶר בְּלֶק אֶל־בְּלַעַם הֲלֹא שְׁלַחְתִּי אֵלַיךְ לִקְרַאתֶךָ לָמָּה לֹא־הִלַּכְתָּ אֵלַי הָאֲמָנָם לֹא אוֹכַל כַּבֶּדְךָ: (לח) וַיֹּאמֶר בְּלַעַם אֶל־בְּלֶק הֲנֵה־בָּאתִי אֵלַיךְ עֲתָה הִיכַל אוֹכַל דְּבַר מְאוּמָה הַדְּבָר אֲשֶׁר יֵשִׁים אֱלֹהִים בְּפִי אֲתוּ אָדְבַר:

4. פַּעֲנָה רִזָּא בַּמְדַּבֵּר פֶּרֶק כַּב פֶּסוּק כַּט
 לו יש חרב וגו' וקשה למה לא קלל אותה וי"ל דאז לא הי' יכול עוד לקלל את ישראל ...

5. צָרוּר הַמּוֹר עַל בַּמְדַּבֵּר פֶּרֶק כַּב פֶּסוּק כֹּז
 ... וְכָל זֶה לְהִרְאוֹתוֹ מִיַּעוּט חֲכַמְתּוֹ, כִּי הָאֲתוֹן רֹאֵתָה יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, ... וְכֵן אָמְרָה הָאֲתוֹן, לִי אֵין אַתָּה יִכּוֹל לְהִרְגֵנִי אֲלֵא בַחֲרֵב, וְהֵיאֵךְ אַתָּה יִכּוֹל לַעֲקוֹר אוֹמָה שְׁלִימָה בְּלִשׁוֹנְךָ. שְׁתַּק וְלֹא הִיָּה לוֹ תִּשׁוּבָה]

6. ר' יוסף בכור שור על במדבר פרק כב פסוק לג
 ותט לפני, כמו מלפני. אולי כמו לולי. גם אותכה הרגתי כמו שאמרת עליה שאמרת "לו יש חרב בידי".
 ואותה החייתי וה"גם" מגומגם. ונראה ששני הנערים שהיו הולכין עמו הרג המלאך שלא הזכירם
 מכאן ואילך ולכך הוא אומר "גם אותכה הרגתי", כמו הנערים שלא נטו מן הדרך מפני:

7. תַּלְמוּד בַּבְּלִי מִסַּכַּת עֲבוּדָה זֵרָה דָף ז
 וְכַמָּה זַעְמוֹ? רַגַע. וְכַמָּה רַגַע? אַחַת מִחֲמַשׁ רִיבּוּא וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וּשְׁמוֹנֶה מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה בְּשַׁעָה,
 זוּ הֵיא רַגַע, וְאֵין כָּל בְּרִיָּה יִכּוֹלָה לְכוּיֵן אוֹתָהּ רַגַע, חוּץ מִבְּלַעַם הַרְשָׁע, דְּכַתִּיב בֵּיהּ, שֵׁם ע"ב (במדבר פד)

"וְיִוָדַע דַּעַת עֲלִיּוֹן", אֲפֹשֶׁר, דַּעַת בְּהִמָּתוֹ לֹא הָיָה יָדַע, דַּעַת. עֲלִיּוֹן מִי הָיָה יָדַע? ... אֲלֵא מֵאֵי, "וְיִוָדַע דַּעַת עֲלִיּוֹן"? שֶׁהִיא יוֹדַע לְכוּיִן אוֹתָהּ שֶׁעָשָׂה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא פּוֹעֵס בָּהּ, וְהֵינּוּ דִקְאָמֵר לְהוּ נְבִיא, (מִיכָה^ו) "עֲמִי זָכַר נָא מֵהָ יַעֲזֵב בְּלֶקֶת מְלֶךְ מוֹאָב, וּמֵהָ עָנָה אוֹתוֹ בְּלַעַם בֶּן בְּעוֹר מִן הַשִּׁיטִים וְעַד הַגִּלְגָּל, לְמַעַן דַּעַת צְדָקוֹת ה'". אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר לְהֵן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, עֲמִי רָאוּ כַּמָּה צְדָקוֹת עֲשִׂיתִי עִמָּכֶם, שְׁלֹא כַּעֲסָתִי עֲלֵיכֶם כָּל אוֹתָן הַיָּמִים, שְׂאָם כַּעֲסָתִי עֲלֵיכֶם - לֹא נִשְׁתַּיֵּיר מִשׁוֹנְאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׂרִיד וּפְלִיט. וְהֵינּוּ דִקְאָמֵר לִיהָ בְּלַעַם לְכָלֶךָ, (בַּמִּדְבָּר כג) "מָה אֶקְבֵּה, לֹא קִבְּהָ אֵל, וּמֵהָ אֲזַעֵם לֹא זַעַם ה'?" וְכַמָּה זַעֲמוֹ? רַגַע.

8. דַּעַת זִקְנִים מִבְּעֵלֵי הַתּוֹסֵפוֹת בַּמִּדְבָּר (פִּרְשֵׁת בַּלֵּק) פֶּרֶק כג פִּסּוּק ח

וּמֵהָ אַזְעוּם לֹא זַעַם ה'. שְׁלֹא כַּעַס הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל אוֹתָן הַיָּמִים וְהֵינּוּ דִקְאָמֵר לִיהָ נְבִיא לְיִשְׂרָאֵל עֲמִי זָכַר נָא מֵהָ יַעֲזֵב וְגו'. כַּדֵּאִיתָא בַּמַּס' בְּרֻכּוֹת. וְאִמְרִינֵן הַתָּם וְכַמָּה הוּי זַעֲמוֹ רַגַע וְכַמָּה רַגַע כַּמִּימְרִיהָ וְתִימָ' הֵיאֵךְ יִכּוֹל לְקַלְלֵם בְּאוֹתוֹ זְמַן מוֹעֵט וּי"ל שֶׁהִיא יְכוּל ל'ו' פֶּלֶם. וּזַש"ה וַיִּהְיֶה ה' אֱלֹהֵיהֶּ לְךָ אֵת הַקְּלָלָה לְבִרְכָּהּ שְׂאָמֵר וְתִרְוַעַת מְלֶךְ בּוֹ. הוּא הִפְךָ פֶּלֶם.

9. תּוֹסֵפוֹת מִסַּכַּת עֲבוּדָה זֵרָה דָּף ז עֲמוּד ב

רַגַע כַּמִּימְרָא - וְא"ת מֵהָ הִיא יִכּוֹל לומר בַּשְּׁעָה מוֹעֵטת כִּזְאֵת וַיִּשׁ לומר הִיא אומר פֶּלֶם וְהַקֵּב"ה הַפְּכוּ וְאִמְרָא מֶלֶךְ כַּדְכָתִיב (בַּמִּדְבָּר כג) וְתִרְוַעַת מְלֶךְ בּוֹ וְרַבִּי אֵלִיהוּ הִיא מִפְרַשׁ שְׂאִין צָרִיךְ רַק לְהַתְּחִיל קַלְלָתוֹ בְּאוֹתוֹ רַגַע תַּדַּע שֶׁהִיא רוּצָה לְהֵאָרִיךְ בְּקַלְלָתוֹ כַּדֵּאִיתָא בַּחֲלֵק (סְנֵהדְרִין דָּף קה:) מִבְּרֻכּוֹתֵי שֶׁל אוֹתוֹ רִשַׁע אֵתָה לְמַד מֵהָ הִיא בַּלְבוּ.

10. אֵלִשִׁיךְ עַל בַּמִּדְבָּר (פִּרְשֵׁת בַּלֵּק) פֶּרֶק כג

(ח) ... כִּי מֵהָ אַזְעוּם וְלֹא זַעַם ה' כָּלֵל. וְהוּא מֵהָ שְׂאִמְרוּ ז"ל (בְּרֻכּוֹת ז א, סְנֵהדְרִין קה ב) כִּי בְּכָל אוֹתָם הַיָּמִים לֹא זַעַם הַרַגַע כַּדְרַכּוּ לְזַעוּם בְּכָל יוֹם: אוֹ יֵאמֵר, בְּמֵהָ שְׂאִמְרוּ כִּי אֵיךְ אֵל שֶׁהוּא חֲסֵד זוֹעֵם שֶׁהוּא דִין. אֵךְ הוּא כִּי מַדַּת חֲסֵד הוּא לְזַעוּם בְּכָל יוֹם. שֶׁהוּא מַעֲט מַעֲט יוֹם יוֹם, וְלֹא הִרְבָּה כֹּאחַת, עַל יַדֵּי הֵאָרִיךְ זְמַן. וְכֵזָה יֵאמֵר וּמֵהָ אַזְעוּם וְלֹא זַעַם ה' בְּכָל יוֹם, כִּי אִם אֵל שֶׁהוּא מַדַּת חֲסֵד אֵל, שְׁלַמְעֵלָה מַדַּת רַחֲמִים. וְעַל כֵּן אַחַר שֶׁהַזְעִימָה הִיא בְּבַחֲיִנַת חֲסֵד. אֵיךְ תַּתְּהַפֵּךְ לְהֵם לְרַעָה, אִם לֹא עַל יַדֵּי עוֹן גְּדוֹל שַׁעֲשׂוּ, וְלֹא עַל יַדֵּי מֵהָ שַׁעֲתִידִין לַעֲשׂוֹת בְּבַמּוֹת בַּעַל:

(ט) וְעוֹד כִּי זֶה שֶׁהִבִּיט אֵל הַרְרֵי קֵדֶם, הֵם הַקּוֹדְמִים לְאַבוֹת, טַעָה בַּחֲשׁוֹנוֹ. כִּי הִנֵּה אֵין יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים בְּנֵי תִרְחָ אֲבִיו, וְלֹא בְּנֵי אֲבוֹת הָאֵמֵהוֹת הָרֵן וְבַתּוֹאֵל וְלִבְנֵי. כִּי הִנֵּה מִרְאֵשׁ צוֹרִים הוּא אֲבֵרָהִם כַּד"א צוֹר חוֹצְבָתָם וְכו' (יִשְׁעִיהוּ נָא א) מִשֵּׁם אֲרָאנוּ אֵת יִשְׂרָאֵל וְלֹא מִקּוֹדֶם. וְכַמוֹ שְׂאִמְרוּ ז"ל (תְּנַחֲמוּא וַיִּשָּׁב א) מִמְּשַׁל הַמִּרְגְּלִית שְׁבַחוּל, שְׁכּוֹבֵר בְּכַבְרָה עַד שְׁמוּצָא הַמִּרְגְּלִיּוֹת וּמִשְׁלִיךְ הַחוּל. כֵּן אֲבֵרָהִם בֵּין כָּל הַקּוֹדְמִים לוֹ. וְגַם אִמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (זֶהָר פִּרְשֵׁת לךְ לךְ דָּף פו ע"ב) אֵלֵה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם בַּהֲבֵרָאִם, אֵל תִּקְרִי בַּהֲבֵרָאִם אֵלֵא בְּאַבְרָהָם כִּי מִמְּנוּ מִתְּחִיל הָעוֹלָם. וְכֵן אֲבוֹת הָאֵמֵהוֹת לֹא יַחֲשַׁבוּ, כִּי וּמַגְבַּעוֹת מֵהֵן עֲצֻמָּן וְהֵלֵאָה אִשׁוּרְנוּ, לֹא לְאַבוֹתֵיהֶם שֶׁהֵם מֵאַרְם. וְלֹא אִמְרָא מִרְאֵשׁ גַּבְעוֹת כִּי אִם וּמַגְבַּעוֹת מֵהֵן עֲצֻמָּן וְהֵלֵאָה, כִּי אֵינֵן נִמְשַׁכּוֹת זוּ מִזּוּ כְּאַבוֹת:

11. כָּלִי יִקָּר בַּמִּדְבָּר (פִּרְשֵׁת בַּלֵּק) פֶּרֶק כג פִּסּוּק ח

וּמֵהָ אַזְעוּם לֹא זַעַם ה', כִּי הָאוֹמוֹת מֵהַפְּכִין ה' מַדַּת הַרַחֲמִים לְדִין וְיִשְׂרָאֵל מֵעוֹלָם לֹא זַעַם אֵת ה' לֹא הַכַּעֲסִים אֵת מַדַּת הַרַחֲמִים לְהַפְּכָה לְמַדַּת הַדִּין:

12. בְּרֵאשִׁית (פִּרְשֵׁת וִירָא) פֶּרֶק כב פִּסּוּק א - יד

(א) וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֵה וְהָאֵלֵהִים נִסָּה אֵת־אַבְרָהָם וַיֵּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הַגִּנִּי: (ב) וַיֹּאמֶר קַח־נָא אֶת־בְּנֵיךָ אֶת־יִתְחִידֶךָ אֶת־יִשְׂרָאֵלֶכָּה אֶת־יִצְחָק וְלֶךְ־לְךָ אֶל־אַרְצֵי הַמִּרְיָה וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה עַל אֶתְדֵי הַהָרִים אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהִים: (ג) וַיִּשְׁפֹּם אַבְרָהָם בְּבִקְרָו וַיִּחַבֵּשׁ אֶת־חַמְלָוֹ וַיִּקַּח אֶת־שְׁנֵי נַעֲרָיו אֹתוֹ וְאֵת יִצְחָק בְּנֵו וַיִּבְקַע עֲצֵי עֹלָה וַיִּקַּם וַיִּלְךְ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אָמַר־לּוֹ הָאֵלֵהִים: (ד) בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת־

עיניו נִירָא אַתְּהִמְקוּם מְרַחֵק: (ה) וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל-נְעָרָיו שְׂבוּ-לַכֶּם פֶּה עַם-הַחַמּוֹר וְאֲנִי וְהַנֶּזֶר גִּלְגָּה עַד-כֹּה וְנִשְׁמַתְחִנָּה וְנִשְׁוֹבָה אֲלֵיכֶם: ... (ח) וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֱלֹהִים יְרָאֵה-לִּי הַשְּׂגָה לְעֵלָה בְּגִי וְיִלְכוּ שְׂנֵיהֶם יַחְדָּו: (ט) וַיָּבֹאוּ אֶל-הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר-לִּי הָאֱלֹהִים וַיָּבֹן שָׁם אַבְרָהָם אֶת-הַמִּזְבֵּחַ וַיַּעֲרֹךְ אֶת-הַעֲצִים וַיַּעֲקֹל אֶת-יִצְחָק בְּנוֹ וַיִּשָּׂם אֹתוֹ עַל-הַמִּזְבֵּחַ מִמַּעַל לְעֲצִים: (י) וַיִּשְׁלַח אַבְרָהָם אֶת-יָדוֹ וַיִּקַּח אֶת-הַמֶּאֲכָלֶת לְשִׁחַט אֶת-בְּנוֹ: (יא) וַיִּקְרָא אֵלָיו מִלֶּאֱדָה ה' מִן-הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הַגִּנְי: (יב) וַיֹּאמֶר אֶל-תִּשְׁלַח גִּדְדָה אֶל-הַנֶּזֶר וְאֶל-תַּעֲשֵׂה לִּי מְאוּמָה כִּי־וְעַתָּה יִדְעֵתִי כִּי-יִירָא אֱלֹהִים אִתָּה וְלֹא תִשְׁכַּח אֶת-בְּנֶךָ אֶת-יַחְיִידֶךָ מִמֶּנִּי: (יג) וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת-עֵינָיו וַיִּרְא וְהִנֵּה-אֵיל אֲחֵר נֹאֲתָז בַּסֶּבֶךְ בְּקִרְבִּי וַיִּלְךְ אַבְרָהָם וַיִּקַּח אֶת-הָאֵיל וַיַּעֲלֵהוּ לְעֵלָה תַּחַת בְּנוֹ: (יד) וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שְׁם-הַמְּקוֹם הַהוּא ה' וַיִּרְאֵה אֲשֶׁר יֹאמֶר הַיּוֹם בְּהַר ה' יִרְאֵה:

13. תהלים פרק מז פסוק ו

עֲלֵה אֱלֹהִים בְּתְרוּעָה ה' בְּקוֹל שׁוֹפָר:

14. בראשית רבה (וילנא) (פרשת וירא) פרשה נו סימן ט

וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיִּרְא וְהִנֵּה אֵיל אֲחֵר (בראשית כב, יג), מהו אחר, אָמַר רַבִּי יוֹדֵן אַחַר כָּל הַמַּעֲשִׂים יִשְׂרָאֵל נֹאֲחָזִים בַּעֲבָרוֹת, וּמִסְתַּבְּכִין בְּצָרוֹת, וְסוֹפֵן לְגָאֵל בְּקִרְבּוֹ שֶׁל אֵיל, שְׁנֵאֲמַר (זכריה ט, יד): 'וְהָאֱלֹהִים בְּשׁוֹפָר יִתְקַע וְגו'. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר סִימּוֹן אַחַר כָּל הַדּוֹרוֹת, יִשְׂרָאֵל נֹאֲחָזִים בַּעֲבָרוֹת, וּמִסְתַּבְּכִין בְּצָרוֹת, וְסוֹפֵן לְגָאֵל בְּקִרְבּוֹ שֶׁל אֵיל, הַדָּא הוּא דְכָתִיב: 'וְהָאֱלֹהִים בְּשׁוֹפָר יִתְקַע'. אָמַר רַבִּי חֲנִינָא בַּר רַבִּי יִצְחָק כָּל יְמוֹת הַשְּׁנָה יִשְׂרָאֵל נֹאֲחָזִים בַּעֲבָרוֹת, וּמִסְתַּבְּכִין בְּצָרוֹת, וּבְרֵאשׁ הַשְּׁנָה הֵן נוֹטְלִין שׁוֹפָר וְתוֹקְעִין בּוֹ וְנִזְכָּרִים לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהוּא מוֹחֵל לָהֶם, וְסוֹפֵן לְגָאֵל בְּקִרְבּוֹ שֶׁל אֵיל, שְׁנֵאֲמַר: 'וְהָאֱלֹהִים בְּשׁוֹפָר יִתְקַע'. רַבִּי לִוִּי אָמַר לְפִי שֶׁהִיא אַבְרָהָם אֲבִינוֹ רֹאֵה אֶת הָאֵיל נְתוּשׁ מִן הַחֶרֶשׁ הַזֶּה וְהוֹלֵךְ וּמִסְתַּבֵּךְ בַּחֶרֶשׁ אַחַר, אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כִּף עֲתִידִין בְּנִידָה לְהַסְתַּבֵּךְ לְמַלְכִיּוֹת, מִבְּבַל לְמַדִּי, מִן מַדִּי לִינוּ, וּמִיָּנֹן לְאֲדוּם, וְסוֹפֵן לְגָאֵל בְּקִרְבּוֹ שֶׁל אֵיל, הַדָּא הוּא דְכָתִיב: 'וְהָאֱלֹהִים בְּשׁוֹפָר יִתְקַע'.

15. ספר השל"ה הקדוש - פרשת וישב מקץ ויגש

'וְאֵל ה' אֶתְחַנֵּן' (תהלים שם), בְּשִׁבִיל הַשֵּׁם אֶתְחַנֵּן, פִּי כְּבִיכּוֹל הַשְּׂכִינָה בְּגִלוֹת, וּבַעֲת הַיְשׁוּעָה כְּבִיכּוֹל לַה' הַיְשׁוּעָה וְיִתְמַלֵּא חֲנִינָה. כַּעֲנָן בְּפָרֶק קָמָא דְבָרְכוֹת (ז א) יִשְׁמַעְאֵל בְּנֵי בְּרַכְנֵי כּו'. הֵי רְצוֹן שְׁיִתְגַּוְּלוּ רַחֲמֵיהּ כּו'. 'מַה בָּצַע בְּדַמִּי בְּרַחֲמֵי כּו' (תהלים ל, י), רַבּוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם 'הַרְגִּינוּ כּו' כִּי דָם עֲבָדְיוֹ יִקּוּם' (דברים לב, מג), מַה בָּצַע בְּנִקְמַת דָּם כְּשֶׁלֹּא תַחֲסִינּוּ הַגָּאֵלָה, וְעוֹד 'הַיּוֹדֵךְ עֶפֶר', כִּי 'בַּמַּתִּים חֲפָשִׁי' (תהלים פח, ו). 'שְׁמַע ה'" (שם ל, יא), הוּא קְבוּץ גְּלִיּוֹת, כְּמוֹ שְׁאֲנוּ מִתְּפִלִּין (קדושת כתר מוסף שבת ויו"ט) 'וְהוּא יִשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמֵיו', מִלְּשׁוֹן 'וַיִּשְׁמַע שְׁאוֹל' (שמואל א טו, ד). 'הַפְּכֵת מִסְפְּדֵי לְמַחּוֹל לִי' (תהלים ל, יב), קָאֵי אַרְגַּע בְּאִפּוֹ' (שם שם, ו), 'שְׁיִהְפֹךְ הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ הַקְּלָלָה לְבִרְכָה', וְכִמוֹ שְׁכַתְּבוּ הַתּוֹסְפוֹת בְּפָרֶק קָמָא דְבָרְכוֹת (ז א ד"ה שְׁאֵל מְלִי) 'שְׁבַלְעֵם רְצָה לְקַלֵּל בְּרַגְעַ שְׁפוּעַס הַשֵּׁם, וּמִקְשִׁים הַתּוֹסְפוֹת מַה הִּיא יְכוֹל לְדַבֵּר בְּרַגְעַ כְּמִימְרֵיהּ, וְתַרְצוּ רְצָה לוֹמַר פִּלְס'. 'וַיִּהְפֹּךְ ה' [אֱלֹהֵיהּ לְךָ] אֶת הַקְּלָלָה לְבִרְכָה' (דברים כג, ו), כִּי נִהְפֹךְ 'פִּלְס' לְתַבַּת 'מְלֶךְ', וְאָמַר (במדבר כג, כא) 'וּתְרוּעַת מְלֶךְ בּו'. גַּם רוּמְזוֹ לְתִשְׁוֹבָה שְׁאֲנִיחֵנוּ עוֹשִׂים בְּעַת צָרוֹתֵינוּ, וְכִבֵּר יְדַעַת מַה שְׁפָתַב הָאֶרֶץ י"ז"ל (שער רוח הקודש פי"ז, דף י"ט ע"ב), כִּי 'תִּשְׁוֹבָה' רֵאשִׁי תַבּוֹת תַּעֲנִית שֶׁק נֹאֲפֵר בְּכִיָּה הַסְּפֵד (ראה ח"ב מס' ראש השנה אות ג), וְזֵהוּ 'הַיּוֹדֵךְ עֶפֶר', 'הַפְּכֵת מִסְפְּדֵי לִי', 'פַּתְחַת שֶׁק־י' 'בְּעֶרְבַּ יִלִּין בְּכִי', תַּעֲנִי"ת מְרַמְזוֹ וְתַאֲזְרֵנִי שְׁמַחָה', כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר (קהלת ט, ז) 'לֶךְ אֲכַל בְּשִׂמְחָה לְחֻמָּךְ'. 'לְמַעַן יִזְמַרְךָ כְּבוֹד וְלֹא יִדָּם' (תהלים ל, יג), הִנֵּה מְלַכְנִים כְּתִיב (ויקרא י, ג) 'בְּקִרְבֵי אֲקַדְשׁ וְעַל פָּנָי כָּל הָעָם אֲפַכְד', וְכָתִיב (שם) 'וַיִּדָּם אֶהְרֹן', אֲבָל לְעַתִּיד יִהְיֶה כְּבוֹד וְלֹא דָמָה, כִּי 'בַּלַּע הַמָּוֶת לְנִצְח' (ישעיה כה, ח). 'ה' אֱלֹהֵי לְעוֹלָם אוֹדְךָ' (תהלים שם), כִּי יִהְיֶה 'הוֹד' וְלֹא 'הֶדֶר' כְּמוֹ שְׁכַתְּבֵתִי לְעִיל 'הֶדֶר כְּבוֹד הוֹדְךָ' (תהלים קמה, ה). כֵּן יַעֲשֶׂה הָאֵל אִמְנוּ: